

Handleiding modeljaarrekeningen 2009

Versie 8 februari 2010

behorend bij de modeljaarrekeningen versie 8 februari 2010

Excel jaarrekeningmodellen

- De modeljaarrekeningen zijn opgesteld voor AWBZ-instellingen, voor AWBZ-instellingen inclusief WMO, voor ziekenhuizen en voor GGZ-instellingen.
- De modeljaarrekeningen zijn opgesteld in Microsoft Excel.
- Er zijn twee modeljaarrekeningen:
  - Een geconsolideerde modeljaarrekening. Bestaat uw zorginstelling uit meer dan één rechtspersoon gebruik dan de geconsolideerde jaarrekening waarin tevens een enkelvoudige jaarrekening is opgenomen. Maakt uw zorginstelling deel uit van een gemengd concern gebruik dan het (nieuwe) model geconsolideerde jaarrekening gemengde concerns.
  - Een enkelvoudige modeljaarrekening. Bestaat uw zorginstelling uit één rechtspersoon gebruik dan de enkelvoudige jaarrekening waarin alleen een enkelvoudige jaarrekening is opgenomen. Dit geldt ook voor zorginstellingen die uit meer dan één rechtspersoon bestaan en waarvan de geconsolideerde jaarrekening is opgenomen in de jaarrekening van een andere rechtspersoon van de groep, die jaarrekening voldoet aan de eisen van de Regeling verslaggeving WTZi of aan de eisen van het BW en de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving en vóór 1 juni van het jaar volgend op het verslagjaar in elektronische vorm bij het Centraal Informatiepunt Beroepen Gezondheidszorg wordt ingediend, en het bestuur van de zorginstelling in de toelichting bij de jaarrekening naar de geconsolideerde jaarrekening verwijst.
- In het model van de resultatenrekening is geen rekening gehouden met te betalen belastingen en resultaat deelnemingen. U kunt deze regels indien van toepassing opnemen in het model van de resultatenrekening en specificeren in de toelichting op de resultatenrekening.

Wat is gewijzigd in de modeljaarrekening 2009?

- Inhoudelijk hebben de volgende aanpassingen in het model plaatsgevonden:
  - Wijzigingen in alle modellen:
    - De waardering van alle immateriële en materiële vaste activa, dus ook die activa waarvoor een integrale vergoeding wordt verkregen voor de afschrijvingskosten, vindt voortaan plaats overeenkomstig artikel 2:384 BW tegen verkrijgings- of vervaardigingsprijs dan wel actuele waarde. Zorginstellingen kunnen voor de waardering van immateriële en materiële vaste activa dus ook de actuele waarde hanteren. Tevens zijn de afschrijvingstermijnen van immateriële en materiële vaste activa niet langer gebaseerd op de in de bekostigingssystematiek voorgeschreven termijnen, maar op de verwachte gebruiksduur van het vast actief (met uitzondering voor de AWBZ-zorginstellingen; zie de laatste alinea van het hiernavolgende hoofdstuk Bijzondere waardeverminderingen en impairment). De tekst in de waarderingsgrondslagen is hierop aangepast. In de (toelichting op de) balans en in de mutatieoverzichten (materiële) vaste activa is de mogelijkheid van herwaardering (tegen actuele waarde) toegevoegd. Verder is in de toelichting op de balans de indeling van de immateriële vaste activa en de materiële vaste activa aangepast overeenkomstig artikel 365 en 366 van Titel 9 Boek 2 BW. Overigens zijn conform de aangepaste Richtlijn 655 Zorginstellingen de mutatieoverzichten immateriële vaste activa en niet-WTZi/WMG-

gefinancierde materiële vaste activa komen te vervallen en blijven van het mutatieoverzicht WMG-gefinancierde vaste activa alleen de inventaris, vervoermiddelen en automatisering over.

- Op grond van de toevoeging van art. 5, lid c aan de Regeling verslaggeving WTZi dienen zorginstellingen in de toelichting op de jaarrekening een aansluitingsoverzicht op te nemen tussen de in de resultatenrekening verwerkte afschrijvingslasten en de in het externe budget verwerkte vergoeding voor nacalculeerbare afschrijvingslasten. De instelling neemt in dit overzicht tevens de aanschaffings- of vervaardigingsprijs op van de desbetreffende vaste activa, alsmede de cumulatieve afschrijvingslasten en cumulatieve vergoedingen voor nacalculeerbare afschrijvingslasten die betrekking hebben op de desbetreffende vaste activa. In de toelichting op de resultatenrekening is dit overzicht toegevoegd.

Bijzondere waardeverminderingen en impairment

Bijzondere waardeverminderingen van vaste activa dienen in aanmerking te worden genomen indien de realiseerbare waarde (hoogste van bedrijfswaarde en opbrengstwaarde) lager is dan de boekwaarde. Deze zogenaamde impairment houdt een extra afwaardering in naast de systematische afschrijvingen.

Hierbij dient de boekwaarde te worden verlaagd tot de realiseerbare waarde van het actief.

Bij waardering van betreffende vaste activa tegen historische kostprijs dient een dergelijk 'waardeverminderingverlies' direct in de exploitatierekening te worden opgenomen.

Als de betreffende vaste activa worden gewaardeerd tegen actuele waarde wordt een bijzonder waardeverminderingverlies eerst ten laste van de herwaarderingsreserve gebracht. Indien het verlies de resterende herwaarderingsreserve, die op het niveau van het individueel actief bepaald wordt, overschrijdt, wordt het meerdere ten laste van de exploitatierekening gebracht. Indien het geschatte bedrag van het bijzonder waardeverminderingverlies hoger is dan de boekwaarde van het actief dient de instelling een voorziening op te nemen, of een toelichting onder de niet in de balans opgenomen verplichtingen en niet in de balans opgenomen activa.

Na de verantwoording van een bijzonder waardeverminderingverlies dient de afschrijvingslast voor de toekomstige perioden te worden herzien om de aangepaste boekwaarde, verminderd met de eventuele restwaarde, stelselmatig over de resterende levensduur te verdelen.

Op iedere balansdatum dient te worden beoordeeld of er enige indicatie is dat een in eerdere jaren verantwoord bijzonder waardeverminderingverlies heeft opgehouden te bestaan of is verminderd. De boekwaarde van het actief dient dan te worden opgehoogd tot de realiseerbare waarde. Dit is een terugneming van een bijzonder waardeverminderingverlies. Deze wordt als bate in de winst- en verliesrekening verantwoord. De terugneming van een bijzonder waardeverminderingverlies op een geherwaardeerd actief wordt rechtstreeks toegevoegd aan de herwaarderingsreserve onder het eigen vermogen. Indien en voor zover een bijzonder waardeverminderingverlies van hetzelfde actief echter eerder werd verantwoord als een last in de winst- en verliesrekening, wordt de terugneming van dat bijzonder waardeverminderingverlies verantwoord als een bate in de winst- en verliesrekening.

Nadat de terugneming van een bijzonder waardeverminderingverlies is verantwoord, dient de afschrijvingslast voor de toekomstige perioden te worden aangepast om de herziene boekwaarde, verminderd met de eventuele restwaarde op stelselmatige wijze over de resterende gebruiksduur te verdelen.

Voor iedere categorie van activa dient in de jaarrekening te worden toegelicht:

- a. het bedrag aan bijzondere waardeverminderingverliezen verantwoord in de winst- en verliesrekening en de posten waarin deze zijn opgenomen;

- b. het bedrag aan terugnemingen van bijzondere waardevermindingsverliezen verantwoord in de winst- en verliesrekening en de posten waarin deze zijn opgenomen;
- c. het bedrag aan waardevermindingsverliezen die gedurende het boekjaar rechtstreeks ten laste van het eigen vermogen zijn verantwoord; en
- d. het bedrag aan terugnemingen van bijzondere waardevermindingsverliezen die gedurende het boekjaar rechtstreeks ten gunste van het eigen vermogen zijn verantwoord.

Een categorie van activa is een groep van activa die voor wat betreft aard en functie voor de rechtspersoon overeenkomen. De vereiste informatie mag worden gepresenteerd samen met andere informatie voor de betreffende categorie van activa, Deze informatie mag bijvoorbeeld worden opgenomen in een mutatieoverzicht van de activa.

Indien een bijzonder waardevermindingsverlies in het boekjaar is verantwoord, of de terugneming hiervan, en deze is van materieel belang voor de jaarrekening van de instelling als geheel, dient deze toe te lichten:

- a. de belangrijkste gebeurtenissen of omstandigheden die geleid hebben tot de verantwoording of terugneming van het bijzonder waardevermindingsverlies;
- b. het bedrag van het bijzonder waardevermindingsverlies dat is verantwoord of teruggenomen;
- c. voor een individueel actief, de aard van het actief;
- d. of de opbrengstwaarde of de bedrijfswaarde van toepassing is;
- e. indien de realiseerbare waarde de opbrengstwaarde is, de basis waarop deze is bepaald (bijvoorbeeld onder verwijzing naar een actieve markt); en
- f. indien de realiseerbare waarde de bedrijfswaarde is, de disconteringsvoet(en) gehanteerd bij het schatten van de huidige en de vroegere bedrijfswaarde (indien van toepassing).

Overigens kan een zorginstelling die zorg verleent waarop aanspraak bestaat ingevolge artikel 6 van de AWBZ bij de bepaling van de waarde van materiële vaste activa uitgaan van nacalculatie van huisvestingslasten tot de introductie van integrale tarieven in de AWBZ (artikel 3, onderdeel h, Regeling verslaggeving WTZi).

Lay-out aandachtspunten bij het invullen van het jaarrekeningmodel

- De jaarrekeningmodellen zijn opgemaakt in Arial, lettergrootte 10. U kunt dit aanpassen aan uw eigen huisstijl.
- In het model zijn de velden waar u een getal of tekst kunt invullen met grijs gemarkeerd. Door het invullen van een getal of tekst verdwijnt het grijs. Dit is voor u als hulpmiddel zodat u weet welke velden als invulveld bedoeld zijn.
- Als u lege grijze velden overhoudt na het invullen van het model kunt u deze eenvoudig verwijderen door ofwel een 0 in te toetsen ofwel een lege cel te kopiëren en over het grijze veld heen te plakken. Dit om te voorkomen dat in de definitieve jaarrekening nog diverse grijze velden zichtbaar zijn.
- In de modeljaarrekening zijn onder de balans en resultatenrekening tekstblokken met toelichting opgenomen. Hier kunt u (onverplicht) een toelichting opnemen bij de specifieke balans- of resultatenrekeningpost. Veelal licht u hier een bijzondere mutatie of ontwikkeling toe. Indien u geen gebruik maakt van de toelichting kunt u deze verwijderen om te voorkomen dat in de definitieve jaarrekening nog diverse lege toelichtingblokken zijn opgenomen.
- De jaarrekening maakt integraal deel uit van het jaardocument. Het is van belang dat de paginanummering doorloopt in het gehele document. In de grijs gemarkeerde velden kunt u handmatig de paginanummering invullen.

Toelichting bij de gebruikte modellen

- In de modellen is gebruikgemaakt van de modellen van de Richtlijn 655 Zorginstellingen.
- In de geconsolideerde modeljaarrekening is één paragraaf waarderingsgrondslagen opgenomen. In deze paragraaf kunt u tevens de verschillen met de waarderingsgrondslagen in de enkelvoudige jaarrekening opnemen. U kunt er ook voor kiezen in de enkelvoudige jaarrekening (na het enkelvoudige kasstroomoverzicht) zelf een tabblad toe te voegen waarin u de enkelvoudige waarderingsgrondslagen opneemt.
- In de modeljaarrekeningen is een tabblad met gesegmenteerde resultatenrekening opgenomen. Indien u geen segmentering van uw resultatenrekening opstelt, kunt u dit tabblad verwijderen (edit – delete sheet).
- In de modeljaarrekeningen kunt u naar eigen wens regels toevoegen of verwijderen bij de diverse tabellen.

Inhoudelijke aandachtspunten vanuit wet- en regelgeving

- Bij het onderhanden werk dient een toelichting opgenomen te worden inzake de onzekerheden die samenhangen met de bepaling van het onderhanden werk.
- Bij de liquide middelen wordt van de tegoeden vermeld in hoeverre deze niet ter vrije beschikking van de instelling staan. Indien belangrijke beperkingen bestaan inzake de beschikbaarheid van geldmiddelen, dienen de aard van de beperkingen en de omvang van het niet vrij beschikbare bedrag te worden aangegeven.
- Dit geldt ook voor de geconsolideerde jaarrekening in gevallen waarin een groepsmaatschappij vrij over geldmiddelen kan beschikken met uitzondering van transfereerbaarheid binnen de groep.
- In het model van de balans is nog geen rekening gehouden met een aandeel van derden (onder eigen vermogen). U kunt deze regel toevoegen aan het eigen vermogen en specificeren in de toelichting op het eigen vermogen.
- AWBZ: in het eigen vermogen dient tevens rekening gehouden te worden met de reserve trekkingsrecht WMO (indien van toepassing).
- In de toelichting op bestemmingsreserves binnen het eigen vermogen worden het bedrag en de beperkte doelstelling van iedere bestemmingsreserve vermeld, alsmede het feit dat het bestuur deze beperking heeft aangebracht.
- In de toelichting op bestemmingsfondsen binnen het eigen vermogen worden het bedrag en de beperkte doelstelling van ieder bestemmingsfonds vermeld, alsmede de reden van deze beperking en alle overige voorwaarden die door de derden zijn gesteld.
- Bij het eigen vermogen dienen tevens alle overige mutaties toegelicht te worden.

Beveiliging

De jaarrekeningmodellen zijn niet beveiligd. Dit betekent dat u zelf regels en kolommen kunt toevoegen of verwijderen om de modeljaarrekening voor uw zorginstelling op maat te maken.

Tips bij het invullen

- Op het tabblad inhoud kunt u in de kopregel de naam van uw zorginstelling invoegen. Deze naam verschijnt vervolgens boven elke pagina van de jaarrekening.
- Let op dat u de paginanummering zelf aanpast op elk werkblad en doorlopend nummert (rekening houdend met de nummering in het niet-financieel deel).
- In de jaarrekeningmodellen vult u alleen de grijze velden in. Op het moment dat u deze hebt ingevuld, verdwijnt de grijze kleur. De overige velden betreffen formules. Deze zijn ingesteld en hoeft u niet te wijzigen. Vul voor de grijze velden die u niet gebruikt een "0" in. Op deze manier verdwijnt het grijze veld, weet u dat u hier niets meer hoeft in te vullen en komt er bij het printen ook geen ongewenst grijs veld in een specificatie terug.
- Voor de toelichting op de leningen vult u eerst de bijlage in. Deze is gekoppeld aan de toelichting.
- De toelichting op het financieringstekort- of overschot is in één tabel opgenomen. Let daarom goed op de instructie over het invullen van positieve en negatieve getallen. Het

model maakt automatisch een koppeling tussen de toelichting en de balans. Een positieve stand op 1 januari of 31 december betekent een financieringstekort (vordering). Een negatieve eindstand op 1 januari of 31 december betekent een financieringsoverschot (schuld). Een financieringsoverschot blijkt in de toelichting als negatief getal.

- In het model is bij de bestuurdersbeloningen rekening gehouden met een 4-tal bestuurders. Voeg zelf extra kolommen toe indien uw zorginstelling meer bestuurders heeft of verwijder kolommen indien uw zorginstelling minder bestuurders heeft.
- In het model is bij de Wopt rekening gehouden met een 4-tal functionarissen. Voeg zelf extra kolommen toe indien uw zorginstelling meer functionarissen heeft in het kader van de Wopt of verwijder kolommen indien uw zorginstelling minder Wopt functionarissen heeft.

Printen

Voor het printen van de jaarrekening kiest u bestand (file) printen (print) gehele bestand (entire workbook). Op deze wijze wordt de gehele jaarrekening uitgeprint. Let op dat u de pagina-instelling op elk tabblad juist instelt.

Referenties

Voor elke post in de balans, de resultatenrekening en het kasstroomoverzicht neemt u een referentie op indien deze post in de toelichting nader wordt toegelicht. Door de referentie wordt zichtbaar van welke posten een toelichting is opgenomen. In deze modeljaarrekening zijn voorbeeldreferenties opgenomen. Deze dient u zelf op maat te maken voor uw instelling.

Grondslagen van waardering en resultaatbepaling

In dit menu zijn voorbeeldteksten opgenomen van waarderingsgrondslagen. U dient deze zelf op maat te maken voor uw eigen instelling. Als hulpmiddel is een aantal voorbeeldteksten in de modeljaarrekeningen opgenomen.

Toelichting wanneer invullen van positieve en negatieve getallen

Het uitgangspunt in de modeljaarrekeningen is dat in alle tabellen alleen positieve getallen worden ingevuld. Door de formules in de modeljaarrekeningen wordt vervolgens een juiste berekening gemaakt van het totaalbedrag.

In een aantal tabellen kan op celniveau alleen een positief getal worden ingevuld. U kunt dit eenvoudig ongedaan maken door een cel waarin zowel positieve als negatieve getallen kunnen worden ingevuld te kopiëren naar deze cel. Op deze manier wordt de blokkade om alleen positieve getallen in te vullen, verwijderd.

In de **verloopoverzichten bij het eigen vermogen en de voorzieningen** kunt u zowel positieve als negatieve getallen invullen. Vul ook bij de onttrekkingen een positief getal in.

In de **mutatieoverzichten van de materiële vaste activa/ (financiële vaste activa)** in de bijlagen vult u de afschrijvingen als positief getal in.

Bij de **langlopende schulden** vult u de aflossing boekjaar als positief getal in.

Bij de volgende tabellen waar mutaties zowel een positief als negatief getal kunnen zijn, geldt het volgende bij de **specificatie financieringstekort en overschot**:

De mutaties in het financieringsverschil:

- financieringsverschil boekjaar: deze wordt ingevuld in de kolom huidig jaar en is met een formule verbonden aan de nadere specificatie van het wettelijk budget en de ontvangsten onder deze tabel.

- Correcties over het boekjaar: een voordelige correctie positief invullen, een nadelige correctie negatief invullen.
- Betalingen door de zorginstelling aan NZa/CAK positief invullen, ontvangsten van NZa/CAK negatief invullen.
- Ontvangen vergoedingen of voorschotten als positief bedrag invullen.

Resultatenrekening

Bij de tabellen van de **buitengewone baten en lasten en de financiële baten en lasten** kunnen zowel positieve als negatieve getallen ingevuld worden. Let op: baten invullen als positief bedrag en lasten invullen als negatief bedrag.

Kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is niet met formules verbonden aan andere tabellen in de modeljaarrekeningen. Dit betekent dat alle getallen hard ingevuld moeten worden.

In het kasstroomoverzicht worden alle ingevulde bedragen opgeteld. Dit betekent dat posten waar sprake is van een kasinstroom als positief getal moeten worden ingevuld en posten waar sprake is van een kasuitstroom als negatief getal moeten worden ingevuld.

Bijvoorbeeld: nieuw opgenomen leningen betreft een kasinstroom en wordt als positief getal ingevuld. Aflossing van langlopende leningen betreft een kasuitstroom en wordt als negatief getal ingevuld.